

КОРНЕЛИЙ ДУПЛИЦИЙ ШЕПЕР

[1533]

Неуспехът на Сюлейман Великолепи да постави Виена на колена чрез нов поход през 1532 г. и същевременно завземането на някои крепости в Моря от флота на Карл V направил султана и неговия велик везир Ибрахим паша по-сговорчиви. Те се съгласили да започнат преговори за мир, към което се стремял и императорът, който желаел да си освободи ръцете за действие в Германия. През февруари 1533 г. в Цариград бил изпратен хърватинът Хиероним от Задар. Пред него султанът изразил готовност да сключи дълготраен мир и да признае Фердинанд за „свой брат“ при условие, че същият му изпрати ключовете на Естергом, най-силната унгарска крепост на Дунав.

Хиероним нямал указания и пълномощия да преговаря за такива условия. Той изпратил във Виена сина си Веспасиан заедно с един султански пълномощник. Във виенския Хофбург решили да заминат за Босфора други двама пратеници — същият Веспасиан и един втори извънреден пратеник (оратор) Корнелий Дуплиций Шепер. Те получили необходимите кредитиви и указания и трябвало да се постараят да склонят Портата към новите предложения на своето правителство. Фердинанд бил готов да отстъпи Естергом и да ходатайствува пред Карл V да върне Корон на турците при условие, че султанът признае неговите права над Унгария. Посолството тръгнало от Виена на 12 април и на 20 май било в Цариград.

На 22 юли 1533 г. били уточнени главните положения на мирния договор. Фердинанд и Янош Заполиа задържали териториите, които владеели по това време. Мирът бил сключен за неопределен срок. На 16 юли Шепер и Веспасиан поели обратния път за Виена. На 30 юли те били в София, оттам през Ниш, Нови пазар, Неретва, Задар на 20 септември пристигнали в Дунавската резиденция на Фердинанд.

За пребиваването на това посолство в Цариград и неговото пътуване по обратния път е воден подробен дневник. В Ръкописния отдел на Виенската национална библиотека (Cod. n. 9026) наред с други материали от това посолство се намира и релацията на двамата посланици, написана на латински език, в която е даден и споменатият дневник. Препис от същия ръкопис се намира и в Австрийския държавен архив (W 14). През 1838 г. повечето от тези материали са били издадени от А. Гевай.¹

¹ A. Gevay, Urkunden und Actenstücke zur Geschichte der Verhältnisse zwischen Österreich, Ungern und der Pforte im XVI und XVII Jahrhunderte. Gesandtschaft Königs Ferdinand I an Sultan Suleiman I 1532—1533. Wien, 1838.

Бележките за самото пътуване, които в случая най-вече ни интересуват, са по-пълни и по-подробни в дневника на Корнелий Шепер, издаден в Ме-моарите на Белгийската кралска академия от 1857 г. под заглавие: *Missi- ons diplomatiques de Corneille Duplicius de Schepper dit 'Scepperus ambassa- deur de Christien II, Charles V, de Ferdinand I et de Marie, reine de Hongrie. gouvernante des Pays—Bas, de 1523 à 1555. Par M. Le Bon de Saint Genois, et G.—A. Issel de Schepper.*²

Авторът на този дневник, Корнелий Дуплиций дьо Шепер, произхож- дал от Северна Фландрия, влизаща тогава заедно с цяла Нидерландия в огромната империя на Хабсбургите. Дядото и бащата на Шепер заемали високи постове в управлението на тази провинция и служили вярно на Хабс- бургите във войните им против Франция и Англия. Самият Корнелий полу- чил солидно за времето си образование в хуманистичен дух и отрано проявя- вал литературни и научни дарби. За него Еразъм Ротердамски се изказал, че бил пребродил науките във всички посоки и с еднаква лекота си служел с прозата и стиха.

Шепер постъпил още млад на служба при датския крал Христиан II, който му възлагал важни поръчения до Лондон, Нидерландия и Мадрид, като за сметка на това го обсъпвал с титли и поземлени владения. От своя страна Карл V и неговата наместничка в Нидерландия Маргарита Пармска оценили дипломатическите способности на Шепер и започнали да му възлагат важни мисии: в Шотландия с цел да спечели тази страна за коалицията срещу про- тестантска Англия, до полския крал Сигизмунд и в други страни. През 1530 г. Шепер придружил Карл V по време на коронаването му в Болоня, след това на Райхстага в Аугсбург, където трябвало да представлява инте- ресите на императора в сложната игра между немските князе, Швейцария и Франция. През 1532 г. Карл V го изпратил със специална мисия в Унгария и Седмоградско.

През 1533 г., когато се завърнал Веспасиан от Задар от Цариград, Карл V и Фердинанд не намерили по-подходящ пълномощник да фиксира мирния договор със Сюлейман от Шепер. През следващата 1534 г. К. Ше- пер и Хиероним от Задар били изпратени наново при Портата с цел да получат нови гаранции за спазване на мира, но нямали особен успех.

След завръщането си от Босфора К. Шепер продължил до края на живота си (1555) да изпълнява важни поръчения на Карл V, Фердинанд I и наместничката на Нидерландия. Императорът бил доволен от този свой твърде начетен и съобразителен служител и го включил в тайния съвет на Нидерландия, като същевременно му дал доходната служба Рентмайстер.

От К. Шепер са останали научни съчинения. Писал е и на исторически теми. Значението си на богат исторически извор за оная епоха са запазили и днес неговите посланически донесения, в които се съдържат много данни за политическото положение в Европа и характеристики на редица полити- чески личности от първата половина на XVI в.

Частта от пътния дневник на К. Шепер, която се отнася до балканските земи, издава един интелигентен и наблюдателен, но слабо запознат с геогра- фията на Балканите автор, който при това не е имал възможност да задъл-

² Mémoires de l'Académie royale des sciences, des lettres et des beaux arts de Belgique, t. XXX, Bruxelles, 1857, Classe des lettres, p. 1—222.

бочи информацията си за описваните места. В дневника се споменават имената на по-важните български реки и планини, изброяват се голям брой селища с различни сведения за тяхното население, големина и забележителности — мостове, ханове, джамии, черкви и други подробности, някои от които срещаме само у този автор и които позволяват да бъде попълнена картината на живота в българските земи през оная епоха. Особено ценни са бележките на Шепер за настроенятия на християнското население в балканските страни, което въпреки зорките очи на султанските чауши намирало начин да изкаже пред чужденците горещото си желание да се освободи и решимостта си да се вдигне, ако му бъде изпратена помощ.

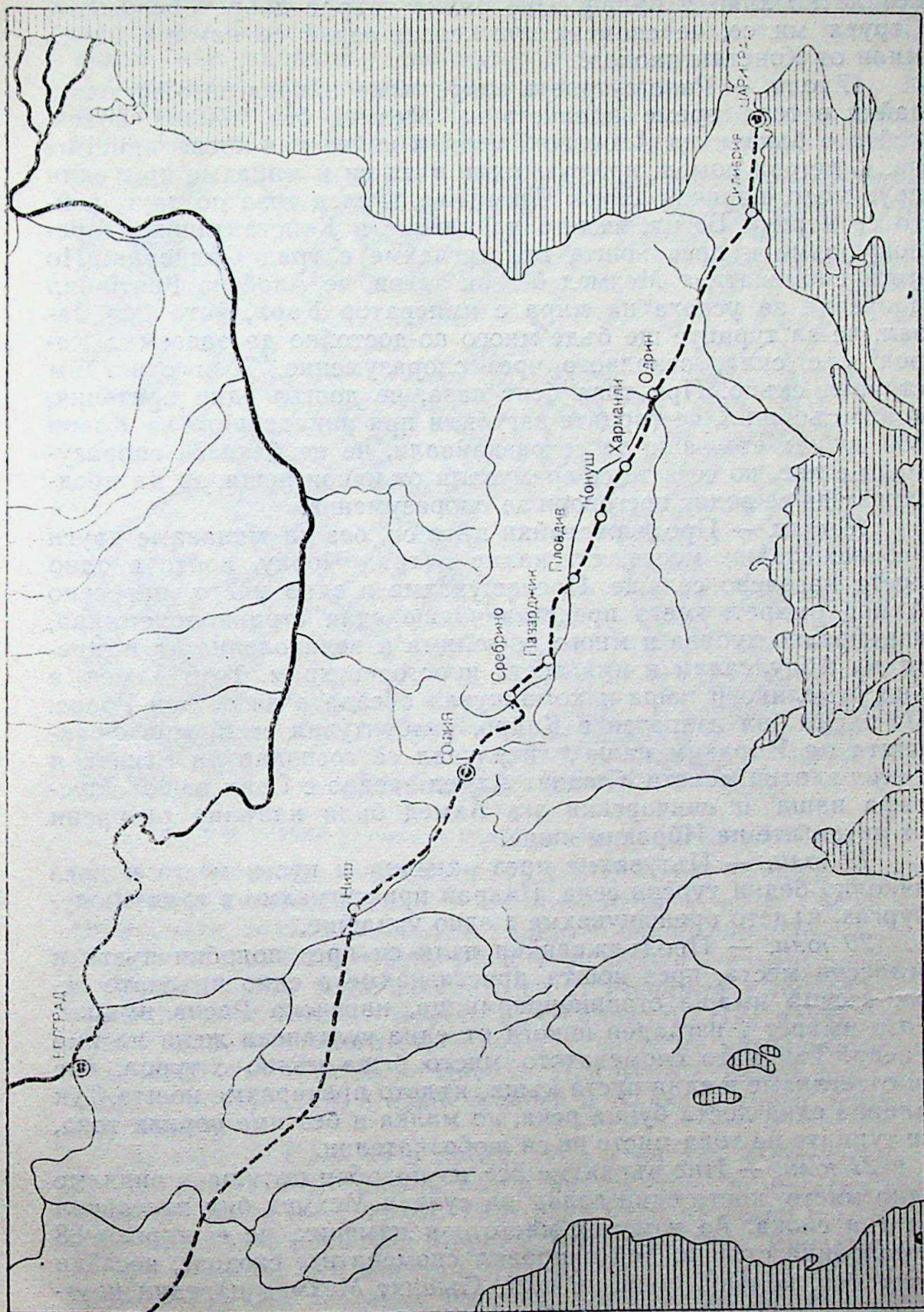
Пътеписът на К. Шепер е разгледан от Петър Маткович в поредицата негови студии „Пътувания през Балканския полуостров през XVI в.“,³ където текстът е преразказан свободно и със съкращения, а някъде и не съвсем точно. Поради недостъпността у нас на посочените по-горе издания на разглеждания пътепис той е използван главно по студията на Маткович.⁴ Тук се дава пълният текст на съответната част на Шеперовия дневник по изданието на Белгийската академия.

ДНЕВНИК НА ПЪТУВАНЕТО НА КОРНЕЛИЙ ДЪО ШЕПЕР ОТ ЦАРИГРАД ДО ВИЕНА

16 [юли 1533]. Към обед, след като подготвихме всичко необходимо за едно пътуване, потеглихме заедно с нашия чауш от Константинопол. Този ден стигнахме до един град, наречен Чекмедже¹, където един морски ръкав се вдава и проточва на север, но не е дълбок и над него минава каменен мост. Настанихме се да ноцуваме в едно селище, което турците наричат Абдулсалам, т. е. имарет на Абдулсалам. Този Абдулсалам първоначално бил евреин, след което се потурчил и станал ковчежник на султаните Селим и Сюлейман. Той построил великолепно това селище от дялани камъни. То представлява голям строеж във формата на манастир и при първо влизане се открива едно пространство, където се намират обори за триста и повече коне. След това човек се изкачва по стълби, водещи към четириъгълен двор, заграден от всички страни с много хубави стаи. В средата на този двор има чешма, направена с голямо умение, вътре има също хубави галерии, една джамия, хубави градини, пълни с прекрасни дървета. Изобщо това е много хубаво [188] място, където има всякакви постройки, както обори, така и храмове, стаи и галерии, покрити с олово. В тази странноприемница могат да ноцуват всички пътници, без да плащат, дава им се

³ Вж. Rad, кн. LXII (1882), с. 1—23.

⁴ Вж. например И в. Д. Ш и м а н о в, Стари пътувания през България. . . , с. 66.

безплатно хляб и пилаф. Ние бяхме твърде добре обслужени. Струва ми се, че споменатият керван-сарай се намира на 15 мили от Константинопол.

17 юли. — Раню сутринта изпратихме напред багажа, очаквайки в това време идването на Мехмед бег, нашия водач, който е близък на Алойзио Грити² и който най-после пристигна. С негова помощ продължихме пътя си и минахме през един друг мост, наричан Бююк Чекмедже, и след това по друг, който се нарича Богил, където на идване в Константинопол пренощувахме и през нощта пристигнахме в град Силиврия. По пътя споменатият Мехмед бег ни заяви, че Алойзио Грити бил попречил за успеха на мира с император Карл, като бил казал, че за турците ще бъде много по-достойно да завземат Корон³ със сила, отколкото чрез споразумение. Този съвет им струвал скъпо. При това беят каза, че дошъл един пратеник, който съобщил, че турците загубили при нападението на Корон 350 души; ето защо те се разкайвали, че не бяха се споразумели с нас, но сега те се срамували от някои неща, за да предложат да се водят преговори за споразумение.

18 юли. — Продължавайки пътя си, без да минаваме други забележителни места, стигнахме в град Чорлу, който е едно доста населено селище. Пренощувахме в едно място, наречено Ахмед имарет, което представляваше една странноприемница, извънредно хубава и много по-голяма и великолепна от имарета на Абдулсалам и има доста просторен храм. Този Ахмед⁴ е бил румелийски паша и командувал обсадата на остров Родос. По-късно бил изпратен в Кайро, разбунтувал се против фракцията на Ибрахим паша⁵, титулувал се господар на Египет и сякъл златни монети. Същият Ахмед заедно с Пери паша⁶, Мустафа паша⁷ и еничарския ага Ахмед били напълно разорени от интригите на Ибрахим паша.

19 юли. — Пътувахме през равнини и пусти места и през няколко бедни турски села. Накрай пристигнахме в град Люлебургаз, където пренощувахме в едно училище.

20 юли. — Продължавайки пътя си през подобни пусти и безлесни места, през нощта пристигнахме в едно пръснато село, където имаше странноприемница, наречена Распа имарет. Този имарет е изграден някога от една султанска жена на име Распа. Тъй като споменатото място беше пълно с турци, ние се оттеглихме в една пуста къща, където прекарахме нощта. Тук минава една доста буйна река, но малка и без име поради това, че турците на това място не са любознателни.

21 юли. — Ние вървахме все из подобни пътища и видяхме едно място, което един солак на султан Мехмед бил прескочил на три скока. Аз измерих мястото и намерих, че е широко 88 и половина стъпки. Той направил споменатите скокове, носейки своя лък, колчан, копие и щит. Същият Мехмед наредил незабавно да умъртвят споменатия солак заради това, че при един

от скоковете, направен импровизирано, султанът бил изплашен. Другарите на споменатия солак му изградили тук гробница, която ние видяхме. Най-после пристигнахме в град Одрин (Adrianopoly), където пренощувахме в къщата на господин Mathieu Mugistruy, флорентинец, добър човек и благочестив християнин. Одрин е голям град, укрепен със стари стени, където се

Турски спяхия (вляво) и турски кадия. (С. Швайгер, 1577 г.)

сливат трите реки — Хеброс, Тунджа и Арда⁸. Тунджа идва от Влашките планини⁹, Арда — от връх Атон, т. е. от Света гора край Солун, която латинците и гърците обикновено наричат Атон, но сега се назовава Света гора. Тези реки се сливат и вливат в Марица, която води началото си от Родопите (Rodope) край Пловдив и се влива в морето при Галиполи. Ние научихме, че в този град има много евреи, между които се намираха испанските кастилци Самуел де Ниебла, Дьо Бургос, Давид дьо Серес и други португалци, а също Мойсей и Давид и други, наречени дьо Варгас.

23 юли. — След като прекарахме един ден в Одрин, за да се отморим, поехме нашия път и напускайки споменатия град, минахме моста на Тунджа. Тази река идва от север и се слива с Хеброс, иначе наричана Марица (Mariza). Сетне минахме моста над Марица при мястото, където един ръкав на същата се влива в Тунджа. Видяхме имарета, или странноприемницата на Childerim, който някога бил управител на Одрин и е погребан

във Вирса. Аз смятам, че [190] този Илдъръм е същият, когото някои наричат Celebun, а други Calerip, и е бил син на Баязид¹⁰, който бил заловен от Тамерлан. При това нещастие турците запазили само Одрин. Същият султан оковал във вериги и унищожил бургундския дук Жан¹¹ край Никопол (Nicopolis)

Най-сетне излязохме извън града. Отляво останаха Родопите, но не в онази си част, където те са най-високи, а отляво откъм север — Хемус (Hemus). Видяхме от всички страни безкрайни хубави поля, изпълнени с градини, лозя и др. подобни култури. Накрай пристигнахме в едно тържище, като минахме по един мост, наречен Мустафа Кюпри¹². Този Мустафа бил роден в Карадаг, едно селище в Черна планина, край Scutin, и бил женен за Soutr, дъщеря на султан Селим и сестра на Сюлейман от една и съща майка. Той изразходвал за строежа на този мост 130 хиляди дуката. Мостът е от дялан камък, издигнат е над река Марица и има 18 големи арки. Той е прекрасен и удивително построен, но при все това не може да се сравни с този в Прага. Минавайки моста, ние се оттеглихме в една къща, която била построена отсреща за почивка на онези, които са строили споменатия мост. Там опънахме нашите палатки и почивахме през цялата нощ. По моя преценка той се намира на 25 000 крачки от Одрин.

24 юли. — Продължихме пътя си през хубави ливади и се спуснахме в едно тържище, наречено Харманли (Harmate). След като ядохме малко мляко, поехме пътуването си. Минахме през една лесно проходима планина и се спуснахме в едно село Guthbeghel¹³, което е населено от християни. Тук прекарахме нощта под нашите палатки. От това село до гореспоменатия мост се изчисляват 30 мили.

25 юли. — Пътувахме през хубава равнина и минахме през тържището Семисче¹⁴, което също така е населено с християни. Там престояхме известно време свободни и продължавайки, пристигнахме в друго тържище, също населено с християни. Там вечеряхме добре с няколко хубави пъпеша, които намерихме, и много [191] вкусна риба, която ни бе донесена от една съседна река, извираща от Родопите. Спахме в нашите палатки.

26 юли. — Качени на конете, стигнахме до едно тържище, наречено Конуш (Comis). В него има голяма джамия, построена от Менелоглу. Сетне минахме една страшно буйна, широка и дълбока река, която, спускайки се от Родопите, тече през блатисти места и се влива в Марица. Нарича се Seguthy.¹⁵ От тази река нататък полето започва да се стеснява и се покрива от всички страни с гори и възвишения.

Най-сетне стигнахме в Пловдив (Philippopolis). Минавайки един голям мост над Марица, дойдохме в една градина недалеч от споменатия град, в който влязохме. Следващия ден не можахме да тръгнем оттук въпреки големия брой коли, събрани поради това, че този ден щяхме да пътуваме. В този град

имаше едно място, където обикновено се оттеглят дервишите ischnicqz, т. е. голи, защото казваха, че ще изчезне светът. Те са почти всички голи и твърде безпорядъчни. Събираха се нощем и на припева на единия другите отвърщат, пеейки доста варварски, следните думи: „Sicha Sahestem va Hussem“, така както в нашите земи имат навик да правят при играенето¹⁶...

27 юли. — Пътувахме през хубава равнина, където нямаше никаква река, но имаше кладенци, и стигнахме в едно село, наречено Пазарджик (Pazargick). Там отседнахме в една вътрешна градина на един имарет и опънахме палатките си, под които прекарахме нощта. В селото се събират два пътя, първият от които води към Самоков, а другият към София.

28 юли. — Продължавайки пътя си, пристигнахме до мост на река Яна¹⁷, който беше отвлечен от буйната вода. Споменатата река беше така придошла, че не беше възможно да се мине в брод. Ето защо, отклонявайки пътя си на северозток, за да стигнем до мястото, където казваха, че същата река може да се мине в брод, пристигнахме в едно малко турско село, наречено Melithkaden¹⁸. Там един селянин ни преведе през някакви поля, където свършва Романия и започва България. Минахме няколко малки реки без име, които извираат от Западен Хемус и се вливат на изток в Марица. Накрай пристигнахме в едно българско тържище, наречено Калугерово¹⁹, където обядвахме. След като се нахранихме, минахме с немалки усилия река Луда Яна. Сетне започнахме да навлизаме в планини и през нощта пристигнахме в едно българско тържище, наречено Ветрен (Veternitz). Този ден изминахме по мое мнение до 35 мили, отклонявайки се от нашия прав път около 8 мили поради разрушаването на споменатия мост.

29 юли. — Сутринта се спуснахме по планината, в която [193] преспахме. Спускането се оказа доста мъчно, във всеки случай не толкова трудно, че да не може да се използват коли. Все пак пътят беше твърде каменлив, но не може никак да се сравни с оня, който минава през Алпите в Италия. Ние се спуснахме в малко поле и след това изкачихме доста лесно една планина до едно тържище, наречено на славянски език Врата (Watar), т. е. Порта, и на турски Капидервент²⁰. След това се спуснахме в едно хубаво поле, простиращо се на 15 мили, заградено от всички страни с малки планини, покрити с лозя и гори. Поради големите горещини бяхме принудени да слезем от конете и да починем в едно тържище, наречено Ихтиман (Echtymann), принадлежащо на турците. Там имаше един хубав имарет, сиреч странноприемница, където престояхме 4 часа. След това продължихме пътя си през същото поле. Накрай, след като се изкачихме и спуснахме по една планина, стигнахме през нощта едно малко тържище, наречено Вакарел²¹, където прекарахме нощта. Междувременно при нас пристигнаха двама пратеници от босненския санджак-бей с писма, които римският император

изпращаше за нас, но тъй като тези писма бяха подпечатани с печата на споменатия санджак-бей и адресирани до Ибрахим паша, те искаха да ги препратят с пощата за Цариград; ние наредихме да им бъдат дадени два златни дуката и им дадохме писма за пресветлия Ибрахим паша, когото турците наричат сераскер, сиреч главнокомандуващ. Ние писахме на латински на светейшия господин Алойзио Грити, за да върне нашите писма.

30 юли. — Продължавайки нашия път през планини и малки полета, влязохме най-после в едно твърде широко поле, чудно плодородно и цялото населено с християни. В средата на това поле минава доста голяма река, която наричат Искър (Isara). Тя беше силно придошла и се беше разляла на много места. Въпреки това ние я минахме в брод, водени от един гол човек, и накрай пристигнахме в един град, наречен София (Sophia). Споменатата река Искър извира от планината край Самоков (Salomovo) и се влива в Дунав. [194] София е твърде просторно тържище, населено в по-голямата си част с християни дубровничани. Ние се настанихме на квартира в къщата на господин Бенедикт Джорджевич, дубровничанин. След вечеря бяхме в баните, които са много хубави и твърде чисти. Прекарахме и следния ден на същото място поради смъртта на един от нашите служители, който почина внезапно, и това силно ни покрусил. В споменатата София има един храм, изграден от гърците. Той има такъв купол, че хиляди джамии не могат да се сравнят с него. Говори се, че турците много пъти се опитвали да сричат този купол, но всичко било напразно. Всички къщи са дървени и са твърде податливи на пожар. Това тържище е посещавано и обитавано от безброй търговци.

Месец август. 1 август. — В ранни зори тръгнахме от София и преминавайки един ръкав на река Искър, продължихме пътя си през широко поле. Минавайки една доста широка вода, която се влива в Искър, и по един планински и безлюден път, накрай слязохме в една доста приятна равнина. В нея имаше само едно село с 10—12 къщи, наречено Драгоман (Dragonia), където ношувахме.

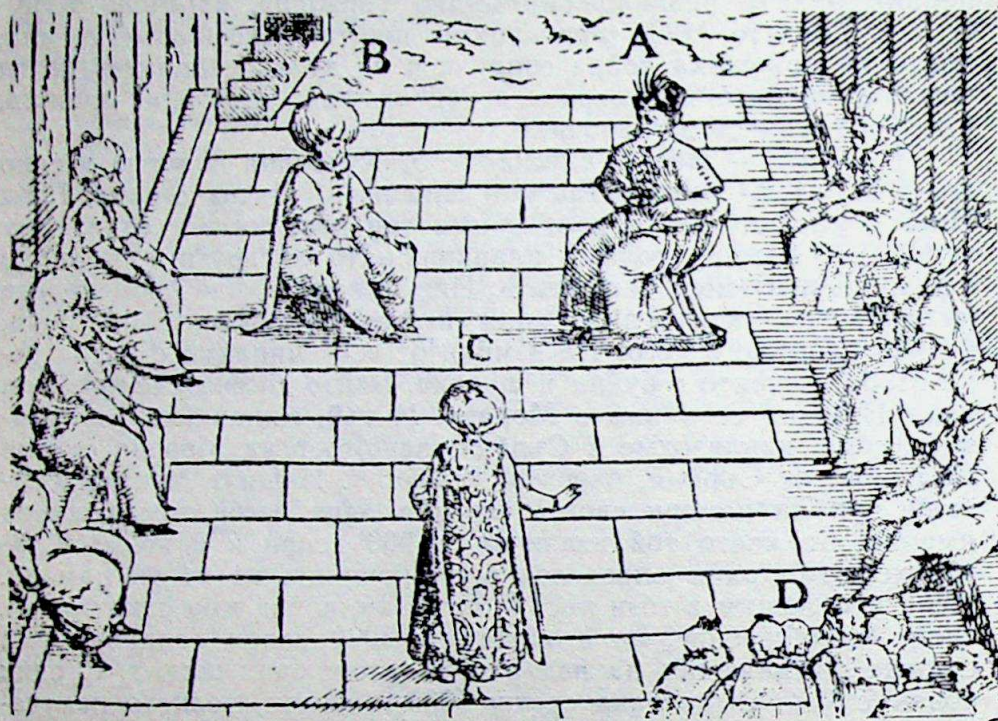
2 август. — Продължавайки пътя си през споменатата долина, след като изминахме 4000 крачки през някакви клисури, но все пак проходими за нашите коли, изкачихме доста лесно една планина. Спускайки се, минахме в брод река Нишава (Nisava), която извира от съседните планини именно тези, които току-що минахме. Тя тече на изток и север край град Ниш (Nisca), където се влива в река Морава (Morava), в която се въздят чудесни раци. След това продължихме ту през поля, ту през планини до един град, който българите наричат Пирот (Pyrot), а турците Шаркьой (Sareck), и прекарахме нощта в село, наречено Цариброд (Zaredoregh).

3 август. — Тръгнахме по наш обичай рано на път и навлизайки в една клисура, изкачихме една немного висока, но доста трудно проходима планина. До нея изкачихме една друга планина, която наричат Куновица²². Тя никак не е висока, но е твърде тясна, през долината ѝ тече река Нишава. На нейния бряг е разположено малко тържище, наречено Куручешме²³, където [193] прекарахме нощта. Срегнахме селяни, които ни пожелаха добра сполука и ни молеха един ден да ги освободим, като ни уверяваха, че не биха липсвали оръжия, стига само някой да започне.

4 август. — Ние се спуснахме от Куновица планина в едно поле, Нишкото поле, оставяйки Нишава от дясна страна. Град Ниш е разположен в поле и има три джамии. От едната му страна се намира голяма планина, като от другите страни е заобиколен от мочури и блата. Ние минахме край споменатата планина, под която има топли извори. Заобиколихме града, без да влизаме в него. На 4 мили от него минахме с лодка река Морава, която е буйна и широка. Близо до споменатия Ниш река Нишава се влива в Морава. И тъй, минавайки споменатата река, навлязохме в Сърбия; защото река Морава отделя България от Сърбия, наречена Vramoth²⁴. Нашият Мехмед смяташе тук да намери своите слуги в един негов тимар, сиреч имение, от което той извличал 15 000 аспри и в което е задължен да храни определен брой конници, но не ги намери. Нека отбележим в този пасаж, че всеки, който има един тимар, сиреч едно имение, на стойност от 3000 аспри годишно, има същите задължения да издържа и храни един шит, т. е. един човек с кон; също така срещу 3000-те аспри, колкото получава всеки за година, той е заставен да служи заедно с конете си на султана в предприемания от него поход. Обаче в похода против Tagmath Sciask²⁵, който те подготвиха срещу персите, спахните и тимариотите, които получават по-малко от 3000 аспри, останали по домовете си, за да пазят отечеството заедно със санджак-бейовете на Босна, Херцеговина, Смедерево, Scho-pisk; останалите придружават султана. Нашият Мехмед ни заяви, че неговият господар, наречен Хасан паша, който бил бейлербей и главен началник при султан Селим, бил разбит в битката срещу шах Исмаил²⁶ и бил убит заедно с 13 санджак-бейове. Поради това турците [196] се опасяваха много в този поход, прибавяйки между другото и това, че имало пророчество, чрез което било предсказано, че наследниците на Мохамед и Османския род ще бъдат сразени от дребни и черни хора. Всички хора, които срегнахме този ден, ни окуражаваха и тайно ни укоряваха, молеха ни да се съгласим да ги освободим; между другите срегнахме един от тях, който казваше, че знаел, че ще дойдем да ги освободим от робството им, уверявайки ни, че когато вземем такава решение, всеки от тях ще убие по де-

сет турци. Същия ден прекарахме в споменатото село във връзка с работата на нашия Мехмед.

5 август. — Ние продължихме през планински пътища, но въпреки това доста добре направени, пътувайки постоянно край река Морава. Тази земя е част от Сърбия, но тя носи името То-

Будинският паша приема императорски посланик (С. Швайгер, 1577 г.)

плика поради една река със същото име, която тече през тези краища. Пътувахме до едно село, наречено Ражан, където бяхме принудени да останем поради голямата треска, която тресеше господин Хиероним.²⁷

¹ Касае се за Кючук Чекмедже (буквално преведено Малкият мост), селище, намиращо се западно от Цариград.

² Алойзио Грити, на италиански името е Лудовико Грити (1480—1534), бил син на заслужилия венециански специален пратеник при Портата, а по-късно и дож на република Андреа Грити (1523—1538). Лудовико Грити, след като учил в Италия, заминал за Цариград като венециански агент. Владеенето на гръцки и турски език, както и добрата осведоменост за политиката на европейските дворове му спечелили симпатиите на Сюлейман Законодателя, който го натоварил да ръководи дипломатическите дела на Портата. Грити председателствувал конференцията между пратениците на императора и тези на султана и Я. Заполия, която завършила с подписването на мирния договор от 1533 г. Грити бил назначен от Заполия за „губернатор“ на Ун-

гария, но с големите си жестокости и интриги предизвикал вълнения срещу себе си и бил убит (1534 г.).

⁸ Корон — дн. Корони, крепост, разположена на югозападния край на полуостров Пелопонес, с важно стратегическо положение. През средните векове бил владян от Венеция. Турците го завзели през 1500 г. През 1532 г. флотът на Карл V го завладейл наново.

⁹ Ахмед паша бил румелийски бейлер-бей, участвувал в обсадата на Белград през 1521 г. и бил началник на обсадата на остров Родос. Сетне бил назначен за султански наместник в Египет.

¹⁰ Ибрахим паша — велик везир при Сюлейман I от 1523 до 1535 г. и негов любимец. По произход бил християнин от Епир. Бил способен държавник и разполагал с голяма власт. Накрай поради подозренията на султана бил удавен в сарая.

¹¹ Пири Мехмед паша бил велик везир при Селим I и Сюлейман I (1517—1520). Издигнал се по време на походите против Иран и Египет, взел участие и в походите против Белград и остров Родос. Накрай завършил живота си в немилост.

¹² Мустафа паша — висш функционер по времето на Селим I и Сюлейман I, за известно време достигнал поста втори везир.

¹³ Хеброс (Hebre) — античното название на Марица. По-надолу Шепер използва и името Марица. Имената на Тунджа и Арда са предадени Tonsa, Arda.

¹⁴ Влашките планини — авторът е имал пред вид под това име Стара планина или Средна гора.

¹⁵ Баязид I Пълдъръм („Светкавицата“) — султан от 1389 до 1402 г. Той спечелил битката при Никопол през 1396 г. и завършил покоряването на България. Завършил живота си като пленник на Тимур.

¹⁶ Бургундският дук Жан — срв. за него бележка 6 към пътеписа на Шалтбергер.

¹⁷ За моста в дн. Свиленград (Mustapha Carpy), построен от Мустафа паша и предизвикал възхищение у много пътешественици, вж. повече у А. Работников, Свиленград, произход на селището и строеж на жилищата му. — Тракийски сборник, кн. 3, С., 1932, с. 131—133; също: Стр. Димитров и Б. Недков, Надписът на моста при Свиленград, сп. Археология, г. V, 1963, кн. 1, с. 46—51.

¹⁸ Силно изопачено име. На това място повечето други пътешественици поставят Узунджово.

¹⁹ Семисче (Schemutse) — турското название на с. Клокотница, Хасковско.

²⁰ Не може да се уточни със сигурност коя от реките, десен приток на Марица, е имал пред вид авторът под това силно изопачено име.

²¹ Тук е изпуснат един пасаж, в който се говори за историята на мюсюлманството и различните течения в него.

²² Авторът има пред вид р. Луда Яна (Jana). Ако се съди по селищата, които се изброяват по-долу, изглежда, чужденците не са могли да преминат р. Тополица, към която Шепер вероятно е отнесъл името Яна.

²³ По всяка вероятност с тази форма авторът е искал да предаде името на с. Меликадъново, дн. с. Драгор, северно от Пазарджик.

²⁴ Калугерово (Calogherobba) е старото име на дн. с. Сребрино, Пазарджишко. Интересно е, че авторът е предал българското име на селището, а не турското — Гелвере.

²⁵ Шепер говори тук за Траяновите врата, на турски наричани Капидервент; селцето пред самия проход се е наричало Клисуря, на турски — Капуджик.

²⁶ Аладжа клисе или Ала клисе (Alazaclise), превод на турски на името Бела черква, дн. Вакарел.

²⁷ Куновица (Наповица) планина, пътешествениците от XV—XVIII в. наричали дн. Сува планина и Влашка планина, намиращи се от южната страна на р. Нишава, а също и проход между Ниш и Бела паланка.

²⁸ Куручешме (Clisma Kurogowitza), така може да се разгадае силно видоизмененото име в оригинала. Средновековното име на това село е било Из-

вор, днес се нарича Клисурa. Намира се между Пирот и Бела паланка.

²⁴ Непонятно е откъде авторът е взел това име, вероятно се касае за грешка.

²⁵ Касае се вероятно за иранския шах Тахмасп I (1524—1576), който водил неуспешни войни с Османската империя.

²⁶ Исмаил — шах на Иран (1502—1524).

²⁷ Става дума за Хиероним от Задар, императорски посланик при Портата, пристигнал там преди Шепер. За него вж. уводните бележки към този пътепис.